

สรุปผลการศึกษาและขอเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จริยธรรมที่ปรากฏในวรรณคดีคำสอน

วรรณคดีคำสอนประเภทร้อยกรองช่วงก่อนได้รับอิทธิพลจากรบธรรมตะวันตก (พ.ศ. ๑๘๐๐ - ๒๔๑๑) ที่นำมาศึกษาในครั้งมี ๑๐ เรื่อง คือ สุภาสิตพระร่วง โคลงทศรด-
สอนพระราม โคลงพาลีสอนน้อง โคลงราชสวัสดิ์ กฤษณาสอนน้องคำฉันท์ สุภาสิตสอนหญิง
เพลงยาวถวายโอวาท สวัสดิรักษา โคลงโลกนิติ และอิศริยามาฆิต

จากการศึกษาพบว่าวรรณคดีคำสอนดังกล่าวนี้ ก็ได้ใช้วิธีการสอนโดยผ่านตัวละครที่มี
ฐานะเป็นที่ยอมรับของสังคม คือ โคลงทศรดสอนพระราม โคลงพาลีสอนน้อง โคลงราชสวัสดิ์
กฤษณาสอนน้องคำฉันท์ และใช้วิธีสอนโดยตรงไม่ผ่านตัวละคร คือ สุภาสิตพระร่วง สุภาสิตสอน-
หญิง เพลงยาวถวายโอวาท สวัสดิรักษา โคลงโลกนิติ และอิศริยามาฆิต วรรณคดีคำสอนทั้ง
๑๐ เรื่องให้คุณค่าในเชิงจริยธรรมที่สอดคล้องกับหลักจริยศาสตร์ในพุทธศาสนา ซึ่งสรุปจริยธรรม
ในแต่ละเรื่องได้ดังนี้

๑. สุภาสิตพระร่วง คำสอนในสุภาสิตพระร่วง เป็นอนุสาสนกถาในสมเด็จพระร่วงเจ้า
แห่งกรุงสุโขทัย เป็นคำสอนที่ให้คติธรรมแก่คนไทยในสมัยกรุงสุโขทัยได้ยึดถือและปฏิบัติเกี่ยวกับ
การดำรงชีวิตในด้านต่างๆ โดยเน้นการปฏิบัติในชีวิตประจำวันว่าควรปฏิบัติต่อกันเองและผู้อื่น
อย่างไร

๒. โคลงทศรดสอนพระราม สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงพระราชนิพนธ์เพื่อสอน
จริยวัตรแก่ผู้เป็นพระเจ้าแผ่นดิน โดยอาศัยเค้าเรื่องมาจากเรื่องรามเกียรติ์ เป็นตอนที่ท้าวทศรด
กษัตริย์แห่งกรุงอโยธยาประจานโอวาทแก่พระราม เมื่อจะทรงมอบราชสมบัติให้แก่ใหญ่ปกครอง
(พระเจ้าแผ่นดิน) ปฏิบัติตามหลักธรรมของบุปผากรอง คือ ทศพิธราชธรรม จักรพรรดิวัตร ๑๒ และ
สังคหัตถ์ ๕

๓. โคลงพาลีสอนน้อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเพื่อสอนจริยธรรมให้แก่ข้าราชการ โดยเริ่มเรื่องกล่าวถึงพาลีเจ้าเมืองชื่อกิน เมื่อใกล้จะตายด้วยศรพระราม เกิดสำนึกผิด จึงเรียกสุครีพน้องชาย และจงคตลูกชายมาสั่งสอน ให้อุจกัประพัตติตนในการที่จะรับราชการอยู่กับพระรามต่อไป

๔. โคลงราชสวัสดิ์ พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เนื้อหาเป็นการสอนธรรมเนียมข้าราชการโดยละเอียด เพื่อเป็นหลักปฏิบัติสำหรับข้าราชการและอำมาตย์ชั้นผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิดพระเจ้าแผ่นดิน ลักษณะเนื้อหาคล้ายคลึงกับโคลงพาลีสอนน้อง เพียงแต่มีประเด็นที่ละเอียดกว่า กล่าวถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โคตรัสแสดงพุทธโอวาทสำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เกี่ยวกับการสำรวมกิริยา ความฉลาดรอบรู้ ความกล้าหาญ การป้องกันบ้านเมือง การแต่งกายเขาเผ่า ไม่ให้มีความสัมพันธ์กับนางในในทางชู้สาว ไม่เสหของมีนเมา ไม่ยกยอกของหลวง เป็นต้น

๕. กุณาสอนน้องคำฉันท์ พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นวรรณคดีคำสอนที่ใช้ตัวละคร คือนางกฤษณา สอนน้องสาว คือนางจิริประภา สอนให้กุลสตรีนำไปใช้ให้เหมาะสม เช่น เรื่องกิริยามารยาท การเป็นภรรยาที่ดี การปฏิบัติหน้าที่ของบุตรภคบิดามารดา การปฏิบัติต่อชาวสาบวิวาร เป็นต้น ชอบปฏิบัติหรือจริยธรรมเหล่านี้ ส่งเสริมให้สตรีมีความต้านคุณสมบัติ สมกับเป็นแม่พระกุลและสามารถปฏิบัติหน้าที่โดยไม่บกพร่อง

๖. สุภาษิตสอนหญิง กวีโคแต่งขึ้นเพื่อสอนสตรี ตั้งแต่เรื่องกิริยามารยาท การแต่งกาย การวางตัว การคบเพื่อน การปฏิบัติตนในวัยสาว การใช้จ่ายทรัพย์ การปฏิบัติหน้าที่ของภรรยา การเป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักจริยศาสตร์ในพุทธศาสนาเช่นเดียวกับกุณาสอนน้องคำฉันท์

๗. เพลงยาวถวายโอวาท เป็นจริยธรรมของกษัตริย์หรือผู้ปกครอง ซึ่งเรียกว่า ทศพิธราชธรรม แตกต่างจากสวัสดิศรัภษาคำกลอน คือกล่าวสอนในเรื่องการศึกษาหาความรู้ เพื่อเชิดชูเกียรติและดำรงพระยศไว้ เพื่อเป็นที่พึ่งของชาวขบถวิพาท รวมทั้งเน้นในเรื่องการพูดและการคบเพื่อน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นหลักในการดำรงชีวิตของคนทั่วไปไม่เฉพาะสำหรับกษัตริย์เท่านั้น

๘. สวัสดิรักษา จริยธรรมที่ปรากฏในสวัสดิรักษาคำกลอนของสุนทรภู่ เป็นจริยธรรมสำหรับชาย ที่ช่วยถนอมจิตใจคนคิดและความเชื่อ อีกทั้งช่วยอนุรักษ์แบบแผนและวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างค่านิยมที่เป็นแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตของชายอีกด้วย

๙. โคลงโลกนิติ จริยธรรมที่ปรากฏเป็นการสอนให้รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น และรู้จักจรรยา ซึ่งได้แบ่งประเด็นของการสอนที่สอดคล้องกับจริยธรรมในพุทธศาสนา คือ จริยธรรมที่เป็นหลักปฏิบัติสำหรับตนเอง จริยธรรมที่เป็นหลักปฏิบัติสำหรับคนทั่วไปทั้งปฏิบัติต่อกันมิตร ครูอาจารย์ และญาติ จริยธรรมสำหรับผู้ปกครอง จริยธรรมสำหรับผู้ชาย จริยธรรมสำหรับผู้หญิง จริยธรรมที่เป็นคำสอนเกี่ยวกับลักษณะธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์ธรรมที่เป็นแนวคิดทางพุทธศาสนา

๑๐. อิศริยานาถนิต ใ้ข้อคิดในการดำรงชีวิต เช่น การผูกไมตรี การผูก การรู้จักประมาณตน การอดทนต่อความยากลำบาก การใช้จ่ายทรัพย์ ไม่หลงในคำสรร เสริญและยศฐาบรรดาศักดิ์ รวมทั้งหลักปฏิบัติต่อผู้ใหญ่และผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังสอนจริยธรรมสำหรับผู้หญิงด้วย แนวโน้มนของจริยธรรมในวรรณคดีคำสอน

๑. จริยธรรมสำหรับผู้ปกครอง วรรณคดีคำสอนประเภทอุบายครองชวงก่อนใครรับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตก ที่กล่าวถึงจริยธรรมของผู้ปกครอง คือ สุภาษิตพระร่วง โคลงพดด้วงสดพระราม โคลงพาดด้วงน้อง โคลงราชสวัสดิ์ เพลงยาวถวายโอวาท และโคลงโลกนิติ แนวโน้มนของจริยธรรมสำหรับผู้ปกครอง จะกล่าวถึงขอควรประพฤติและขอควรละเว้นสำหรับผู้ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมือง ที่สอดคล้องกับหลักจริยศาสตร์ในพุทธศาสนา คือ ทศพิธราชธรรม จักรพรรดิวัตร ๑๒ และสังคหวัตถุ ๕

๒. จริยธรรมสำหรับคนทั่วไป วรรณคดีคำสอนที่กล่าวถึงจริยธรรมสำหรับคนทั่วไป คือ สุภาษิตพระร่วง โคลงโลกนิติ และอิสริยานาถนิต โดยเน้นหลักปฏิบัติสำหรับตนเอง และการปฏิบัติตนต่อบุคคลในสังคมที่มีฐานะแตกต่างกัน จริยธรรมดังกล่าว จะช่วยให้คนเราสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่าง เป็นสุข

๓. จริยธรรมสำหรับผู้ชาย วรรณคดีคำสอนที่กล่าวถึงจริยธรรมสำหรับผู้ชาย คือ สวัสดิรักษา และโคลงโลกนิติ แต่เนื่องจากได้กล่าวสอนไว้แตกต่างกันและ เนื้อหาไม่มากนัก จึงไม่ปรากฏแนวโน้มนของจริยธรรมที่ เคมชัดนัก นอกจากนี้ยังเน้นหนักเพียงในการศึกษาหาความรู้

เพื่อรักษาเกียรติยศและชื่อเสียงของตนเองไว้

๔. จริยธรรมสำหรับผู้หญิง วรรณคดีคำสอนที่สอนจริยธรรมสำหรับผู้หญิง คือ กฤษณา-
 สอนนงคำฉันท์ สุภาษิตสอนหญิง โคลงโลกนิติ และอิศริยานุภาพนิศ โดยกลาวสอนแนวปฏิบัติของ
 ผู้หญิงโดยทั่วไป และเน้นหนักในฐานะที่เป็นภรรยา

ขอเสนอแนะ

วรรณคดีคำสอนนี้ เป็นชมทรีพยางค์ของผู้อุบายของ ผู้ปกครอง ข้าราชการ และประชาชน ตั้งแต่
 สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. ๑๘๐๐ - ๒๔๑๑) ซึ่งในช่วงนั้นไม่มีโรงเรียน
 สำหรับเป็นแหล่งในการศึกษาหาความรู้ ดังนั้น การศึกษาของประชาชนในสมัยนั้นจึงเป็นการศึกษา
 เฉพาะในราชสำนักและวัดเท่านั้น ประกอบกับความเจริญทางการวิชาการต่างๆยังไม่เจริญเท่าที่
 ควร เป็นผลทำให้ประชาชนมีโอกาสค่อนข้างน้อยในการศึกษาหาความรู้ วรรณคดีคำสอนจึง เป็น
 เล่มหนึ่งที่น่าสนใจและสอนแนวทางการปฏิบัติในสิ่งที่ตั้งความและถูกต้องตามขนบธรรมเนียม
 ประเพณี

โดยเหตุที่วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด วรรณกรรมจึง เป็นภาพสะท้อน
 ของสังคมและประเพณีการของวิถีชีวิตในค่านิยมและนามธรรม ดังนั้น จึงน่าจะได้อีกวรรณคดี
 คำสอนในค่านิยม คือ

๑. ศึกษาแนวคิดทางการ เมือง แนวคิดทาง เศรษฐกิจ และทางค่านิยม จากวรรณคดี
 คำสอนประเภทร้อยกรองช่วงก่อนได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตก

๒. ศึกษาถึงอิทธิพลของวรรณคดีคำสอนที่สะท้อนวิถีชีวิตของคนไทยในสมัยดังกล่าว และ
 ศึกษาว่าในปัจจุบันวรรณคดีคำสอนในทัศนะของคนทั่วไปยังมีบทบาทในชีวิตและการดำรงชีวิตของเขา
 หรือไม่

๓. ศึกษาถึงความแตกต่างและความคล้ายคลึงกัน ในเชิงจริยธรรมระหว่างวรรณกรรม
 ของจีนกับวรรณคดีคำสอน โดยศึกษาวรรณกรรมในช่วงเวลาที่เคียงสมัยเดียวกัน และสมัยที่ต่างกัน

๔. ศึกษาวรรณคดีที่มุ่งเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติของพระพุทธเจ้าหรือพระสาวก และวรรณคดีทางศาสนาที่สร้างขึ้นเพื่อความบันเทิง ว่ามีการสอนจริยธรรมอย่างไรบ้าง

